

SMS KAISER MAX OSZTÁLY

SMS Kaiser Max 1862-1873

SMS Kaiser Max (I.) 2. osztályú páncélos fregatt

(Testvérhajói: SMS Don Juan d' Austria 1862-1873 és SMS Prinz Eugen 1862-1873)

Vízkesztése: 3588 hosszú tonna (3646 t)

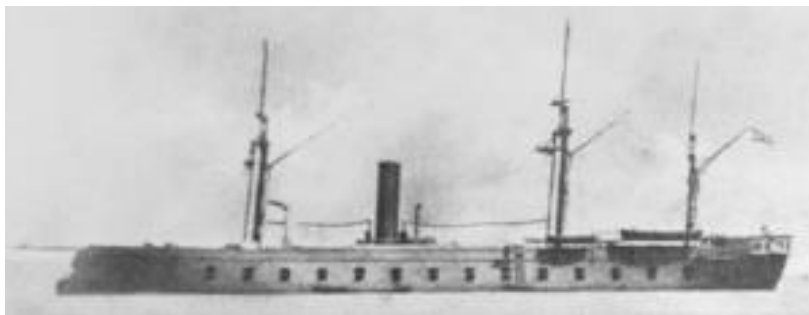
Hossza: 70,78 m (232 láb 3 hüvelyk) a merőlegesek között

Szélessége: 10 m (32 láb 10 hüvelyk)

Merülése: 6,32 m (20 láb 9 hüvelyk)

Meghajtása: 1 db egyszeres expanziós, két hengeres gőzgép
Feltehetőleg 4 db kazán
1 db propeller
Három árbocos fregatt vitorlázat.

Teljesítménye: 1926 LE (1436 kW)

138

Sebessége: 11,4 csomó (21,1 km/h)

Hatótávolsága: 1200 tengeri mérföld (2200 km) 10 csomó (19 km/h)-val.

Üzemanyaga:

Személyzete: 386 fő

Páncélzata:

Öv páncél: 110 mm (4,3 hüvelyk) kovácsoltvas páncélzat. A páncélzat súlya 725,760 tonna, ami 16 000 centner. Egy centner, avagy régi mázsa = 45,36 kg.¹³⁹

Fegyverzete ütegsoros elrendezésben 1863-ban:

16 db 48 fontos elöltöltős löveg

15 db 24 fontos (15 cm) elöltöltős Wahrendorff löveg

1 db 12 fontos elöltöltős löveg

1 db 6 fontos elöltöltős löveg

¹³⁸ [https://en.wikipedia.org/wiki/SMS_Kaiser_Max_\(1862\)](https://en.wikipedia.org/wiki/SMS_Kaiser_Max_(1862))

¹³⁹ Die Presse, Mai 1862-05-16

Fegyverzete 1867-ben:

12 db 17,8 cm (7 hüvelyk)-es Armstrong elöltöltős löveg¹⁴⁰

2 db 7,6 cm (3 hüvelyk)-es négyfontos löveg

Épült: Stabilimento Tecnico Triestino (STT) Trieszt

Építés kezdete: 1861 október

Vízrebocsátása: 1862.05.14.

Hadrendbe állt: 1863.

Hadrendből kivonták: 1873 december

A páncélos hajók építését az olasz flotta megerősödése tette szükségessé. A költségvetés nem akart pénzt elkülöníteni hajóépítésre, ezért I. Ferenc József császárnak személyesen kellett beavatkoznia a hajóépítéshez szükséges pénzek előteremtése végett. A Kaiser Max (I.) hajóosztály, a Drache osztály továbbfejlesztett változata¹⁴¹. Annál erősebbek és jobban felfegyverzetek.¹⁴² Mintául a francia Glorie szolgált. A Drache és a Ferdinand Max osztályt egyaránt Josef von Romako tervezte.

1861.

Megkezdődött a három új osztrák páncélozott fregatt építése. A nevek „Kaiser Max”, „Don Juan d'Austria”, „Prinz Eugen” lesznek. A jelenleg „Prinz Eugen” névre keresztelt lapátos gőzhajó az „Andreas Hofer” nevet kapja.¹⁴³

1864.

1864.06.14-i hír: „Triest. (Hajóhad készülődések) A „Triest. Ztg“ írja: A „Kaiser Max“ (28 ágyús) páncélos fregatté, és az „Adria“ (38 ágyús) fregatté, hallomás szerint 8—10 nap alatt fel fognának szereltetni. A „Max“ parancsnokául Morelli sorhajókapitány volna kijelölve. Az eltávozás ezúttal — hallomás szerint — gyorsabban fog eszközöltetni. Beszélnek, hogy egy harmadik fregatté elküldéséről is volt szó.”¹⁴⁴ A Kaiser Max lövegeinek száma eltér az általánosan ismert adatoktól.

1864.06.22-i hír: Trieszt, jun. 17. (Az osztrák hajóhad erősítése az északi tengeren.) A „Kaiser Max“ császári páncélos fregatté, Morelli fr. kapitány vezénylete alatt szombaton (1864.06.18-án) éjjel Polából az Északi tengerre indul, s azon határozott parancsot kapta, hogy nagyon siessen. Ezen fregattot „Lucia“ császári kerekcsés fogja, — de valószínűleg csak Gibraltárig — kíséri. Újra emlegetik, hogy a „Salamander“ páncélos fregatté fel fog szereltetni.¹⁴⁵

1864.06.26-i hír: „Corfuból érkezett tudósítások szerint „Kaiser Max“ páncélos fregatté 22-én este oda szerencsésen megérkezett és szerencsés útja volt.”¹⁴⁶

1864.09.30-án Hamburg. A Kaiser Max“ osztrák páncélos fregatté és „Elisabeth“ jelző-gőzös tegnap Cuxhavenből a tenger felé eveztek.¹⁴⁷

1864-ben Portugáliában összeütközött a Rapid nevű angol kereskedelmi hajóval, és súlyosan megsérült.

1865.

1865.06.27-i hír: A „Kaiser Max“ 31 ágyús austriai posta fregát a balti tengerről jövén, a gibraltári szoroson f. hó 13-án ment át.¹⁴⁸ Az ágyúk száma nem stimmel, de egy időben egyetlen flottában sem volt két azonos nevű hadihajó. Ráadásul 1864-ben már járt a Portugál vizeken.

1866.

1866.06.27-én és 1866.07.06-án Ancona előtt cirkált, Tegethoff kötelékében, de az olasz flotta nem vállalkozott ekkor ütközetre.

*A 1866 lissai tengeri csata leírását lásd az **Erzherzog Ferdinand Max (I.) nél.***

¹⁴⁰ Die Presse, August 1867-08-08

¹⁴¹ Klagenfurter Zeitung, Mai 1862-05-17

¹⁴² https://naval-encyclopedia.com/industrial-era/1870-fleets/austria/kaiser-max-class-ironclads.php#google_vignette

¹⁴³ Innsbrucker Nachrichten, Oktober 1861-10-18

¹⁴⁴ A Hon, 2. évfolyam, 1864-06-14 / 134. szám

¹⁴⁵ A Hon, 2. évfolyam, 1864-06-22 / 141. szám

¹⁴⁶ A Hon, 2. évfolyam, 1864-06-26 / 145. szám

¹⁴⁷ A Hon, 2. évfolyam, 1864-10-02 / 225. szám

¹⁴⁸ Sörgöny, 5. évfolyam, 1865-06-27 / 145. szám

„1. hadosztály : Erzig Ferd. Max Tegetthoff ellentengernaggyal, Habsburg, Kaiser Max, Don Juan d’Ausztria, Prinz Eugen, Salamander, Drache. — 2-ik hadosztály 7 hajó : Kaiser sorhajó, Novara, Schwarzenberg, Adria, Donau, Radecky fregattok, Fridrich corvette. — 3-dik hadosztály 9 hajó : 7 ágyúnaszád, Hum, Dalmat, Reka, Streiter, Seehund, Velebich, Wall, —4 jelző hajó : Kaiserin Elizabeth, Greif, Andreas Hofer, Stadium, összes 27 hajó, 500 ágyúval 1 óra 30 perczkor d. u. csatarendben álltak a hajók és megindultak Lissa felé.”¹⁴⁹

„...egyenkint; „Kaiser Max.” „Don Juan d’Ausztria“ és „Prinz Eugen“ mindegyik 650 lóerejű, 35 ágyúval és 370 emberrel; „¹⁵⁰

A Palestro olasz páncélossal csapott össze és 15 lövést adott le rá.. Az olasz hajó később felrobbant és elsüllyedt a csata során.

A Re d’Italia-tól elszenvedett találatok a kötélzetét rongálták meg, valamint a kéményét.

A csata során az olasz páncélosoktól szorongatott SMS Don Joan d’Austria-t kimentti szorult helyzetéből. Az SMS Kaiser Max a csatát lényegében sértetlenül élte túl.

„Az osztrák-magyar tengerészet „hulli esete.“ A bécsi «Fremdenblatt» «az osztrák-magyar haditengerészet egyik legkiválóbb tisztjének, aki csak nemrég vált meg a szolgálattól, valószínűleg báró Spaun volt ellentengernagynak véleményét közli a halli halászflootta esetéről. A megkérdezett előkelő rangú tengerész emlékezik egy hasonló eseményre, amely 1866-ban a mi flottánkkal történt 1866- ban, néhány héttel a lisszai ütközet előtt — így meséli a tengerészüket — hajóhadunk a nyílt tengeren manővírozott Egyszerre csak, késő éjszaka jelentik a parancsnoknak, hogy hadihajó közeledik. Alig néhány perc múlva már egy tiszt rohan be és izgatottan kiáltja: — Vigyázzunk! Olasz hajó, olasz hadihajó! — Azt még meg kell állapítanunk — felel a parancsnok és rögtön kiküld két páncélost hogy közeledjenek az ellenséges hajóhoz. Még emlékszem, hogy az egyik kiküldött hajó a «Kaiser Max» volt A két páncélos rögtön teljesíti a parancsnok rendeletét Koromsötét éjszaka. Akkor még nem ismerték az elektromos fényszórókat és így a két páncélos, amely már egészen az «ellenséges» hajó mellé került, megkezdte volna a támadást ha a gyanús hajó tisztjeinek mentőgondolata nem támad. Hirtelen megvilágították zászlojukat, amely angol lobogó volt Az «Enterprise» Triesztben állomásozó angol hajó került szembe az osztrákokkal. De abban a pillanatban, amikor a gyanús hajó lobogóját megvilágították az osztrák-angol konfliktus el volt intézve.» A «Fremdenblatt» tengerésztisztje aztán elmondta, hogy miként volt lehetséges a hajók összecserélése Hull előtt Az ilyen esetekben nagy szerepet játszik az izgatottság. A gyakorlatok közben gyakran előfordul, hogy az «ellenséget» már egész közel hiszik, aztán kiderül, hogy azok csak ártatlan kereskedőhajók. Ami az angol-orosz konfliktust illeti, az oroszok kijelentései oly határozottak, hogy egyelőre nem szabad azokban kételkednünk. A halászhajók összecserélését torpedókkal valamiképpen meg lehetne magyarázni. Előfordult már, hogy japáni torpedóhajókat angol gőzösökre felrakva szállítottak Angliába. Az orosz tisztok a halászhajókat talán ilyen torpedószállítóknak gondolták. De hogy ebben az esetben is mi lett volna a teendőjük, azt az «Enterprise» esete megmondja.”¹⁵¹

1867.

A hajót kicsit átépítették, hogy javítsanak manőverező képességén és fegyverzetén.

Ugyan is a hajó nyitott orrára felcsaptak a hullámok, ezért az orrész szinte mindig nedvességnek volt kitéve. Mivel hullámlásban az orra víz alá került gyakran, ilyenkor nehéz volt irányítani a hajót. A hajó oldal irányú billegése is nagy volt. Az átépítéskor a hajó nyitott orrát befedték. Fegyverzetét kicserélték 12 db 17,8 cm (7 hüvelyk)-es Armstrong előlötöltős lövegre és 2 db 7,6 cm (3 hüvelyk)-es négyfontos lövegre. Ekkor távolították el a díszes orrfiguráját, ami a hajóosztály minden hajóján eredetileg rajta volt.

1873.

Erre az évre teljesen elavult, és a hajótest teljesen elkorhadt. Ekkor hivatalosan „újjáépítették”. Valójában a hajót teljesen lebontották. Páncéllemezeit, gépeinek alkatrészeit és pár használható elemét beépítették az új Kaiser Max-ba. Az új Kaiser Max (II.) lényegében teljesen új hajó. A monarchia

¹⁴⁹ Pesti Napló, 17. évfolyam, 1866-07-28 / 4882. szám

¹⁵⁰ A Hon, 4. évfolyam, 1866-07-26 / 171. szám

¹⁵¹ Pesti Napló, 55. évfolyam, 1904-11-01 / 302. szám

pénzügyvitele miatt kellett újjáépítésről beszélni és nem új hajó építéséről szólni. A magyar parlament ugyan is nem támogatta új hajók építését, de el tudta fogadni a régi hajók modernizálását.

1873.04.12-i hír: „...tétel: „Kaiser Max,“ „Don Juan d’Austria“ és „Prinz Eugen“ vértés fregátok fából készült hajótesteinek vasból újjá alkotása.”¹⁵² Tehát, a korábbi fa hajótestet fém hajótestre cserélik. Ez pedig teljesen új hajót jelent.

Parancsnoka:

1864. Morelli fregattkapitány

1866. Kern Károly¹⁵³

1866. lovag Gröller Gusztáv sorhajókapitány

¹⁵² Budapesti Közlöny, 7. évfolyam, 1873-04-12 / 85. szám

¹⁵³ A Hon, 13. évfolyam, 1875-10-09 / 231. szám